

bmwe
s a m e n s t e r k e r

Aan	Leden van de Stuurgroep herindeling BMWE
Van	Programmabureau herindeling BMWE
Onderwerp	Evaluatie inwonersinitiatief Tiny Houses
Proces	05-09-2018 Bespreking DT-plus 06-09-2018 Bespreking wethouder Smits 11-09-2018 Bespreking Stuurgroep Herindeling BMWE 18-09-2018 Bespreking gezamenlijke colleges BMWE
Datum	28 augustus 2018

De gemeente Het Hogeland: ruimte voor inwoners en hun initiatieven

De nieuwe gemeente Het Hogeland wil volop ruimte bieden aan initiatieven en ideeën van inwoners, verenigingen, instellingen en bedrijven – in het besef dat zij de kern en de kracht van het gebied zijn. Alleen dankzij hun wederzijdse betrokkenheid is een gezond dorpsleven denkbaar. Het is aan de raad, het college en de medewerkers van Het Hogeland om nieuwe initiatieven en ideeën te stimuleren en de initiatiefnemers te steunen bij de uitwerking ervan. Qua werkwijze impliceert dit dat de gemeentelijke organisatie initiatieven niet bij voorbaat door middel van regelgeving beperkt, sterker nog: dat zij de grenzen van het beleid opzoekt als initiatieven daardoor kansrijker kunnen worden. Ook hier geldt: liever ‘ja, mits’ dan ‘nee, tenzij’.

Zo luidt de visie *Ruimte!*. Heldere taal over een wenkend perspectief. Dat we er vanuit de bestaande organisaties nog niet zijn, hoeft nauwelijks betoog. En daarin zijn we ook niet uniek. Op talloze plekken in bestuurlijk Nederland valt waar te nemen dat we ons in een ontwikkelingsfase bevinden waarbij gezocht wordt naar vormen van samenwerking en wederzijdse betrokkenheid tussen overheid en inwoner. Dit gaat met vallen en opstaan, met knelpunten en succeservaringen¹.

Binnen het herindelingsproces is op meerdere vlakken aandacht en invulling gegeven aan burgerinitiatieven. Te denken valt aan het realiseren van een actuele visie op inwonerkraft. Maar ook heel concreet is in de beginfase van het proces ruimte geboden om een burgerinitiatief tot ontplooiing te brengen. In dit memo schetsen we bij wijze van evaluatie de aanloop en het verloop van dit initiatief. Aan het einde worden enkele conclusies getrokken, leerpunten geformuleerd en aanbevelingen gedaan. Dat is met het oog op de toekomst, zodat Het Hogeland ook daadwerkelijk passende ruimte heeft voor inwoners en hun initiatieven.

¹ [“Burgerinitiatief: waar een wil is...”, Nationale Ombudsman, 11 april 2018, rapportnummer 2018/020](#)

Dromen

daar begon het mee. Inwoners, ondernemers, maatschappelijke en culturele instellingen uit de vier BMW-gemeenten werd gevraagd hun dromen en ideeën voor de nieuwe gemeente aan te leveren. 26 concrete dromen en ideeën werden aangeleverd waaruit het dromennajaagcomité² een top 3 samenstelde. De dromen zijn door het comité beoordeeld aan de hand van de volgende selectiecriteria:

- De droom is voor de gehele gemeente van nut of als voorbeeld (door ontwikkelen).
- De droom moet verbindend zijn.
- De droom zet de nieuwe gemeente op de kaart / is vernieuwend / is innovatief.

Tijdens het congres 'Droom niet je leven Leef je dromen' op 23 maart 2017 hebben de aanwezigen met een overtuigende meerderheid gekozen voor de droom 'Maak de nieuwe gemeente geschikt voor tiny houses' (thema: milieu, natuur & duurzaamheid).

Iedereen die graag wilde meewerken aan het realiseren van de winnende droom in het kader van zelfregie en burgerparticipatie was van harte welkom. Via social media is de droom bekend gemaakt (facebook). De BMW-gemeenten hebben een faciliterende rol in het verwezenlijken van de droom, de inwoners blijven eigenaar van de droom³. Het programmabureau herindeling BMW heeft namens de BMW-gemeenten contact gelegd met de winnaar en coördineerde sindsdien de faciliterende rol namens de BMW-gemeenten.

Invulling faciliterende rol BMW-gemeenten

Op 3 april 2017 vond een eerste oriënterend gesprek plaats met de heer Zwart, de indiener van de winnende droom. Tijdens het gesprek is onder meer gesproken over de rol van de gemeenten BMW, bij monde van Jellemeek Zock, programmamanager herindeling BMW, en de rol van de inwoner inzake dit initiatief. Daarnaast zijn enkele ideeën uitgewisseld voor het mogelijk realiseren van (een) tiny house(s) in de nieuwe gemeente Het Hogeland, zoals het mogelijk inzetten van (een) tiny house(s) voor jongeren/ouderen en/of de opvang van statushouders. Afsproken werd dat de heer Zwart met de genoemde ideeën aan de slag zou gaan en te zijner tijd met een plan zou komen. Geadviseerd werd om inwoners te betrekken die mee konden denken.

Op 18 april 2017 vond het tweede gesprek plaats tussen de Jellemeek Zock en de heer Zwart. Bij dit gesprek was ook de programmasecretaris, Martijn Dijkema, aanwezig. De heer Zwart had inmiddels een ontwerp laten maken van een tiny house en wilde overleggen bij welke gemeente hij het ontwerp kon laten toetsen, welke gemeente een passende kavel beschikbaar zou hebben en of de BMW-gemeenten nog een rol in de financiering zouden kunnen spelen. Jellemeek Zock heeft aangegeven dat het belangrijk was om een onderliggend plan te hebben voor het realiseren van (een) tiny house(s). Bijvoorbeeld om jonge mensen / studenten de mogelijkheid te bieden om een betaalbaar huis te kunnen kopen (verjonging van het platteland/voorkomen van krimp), voor het toerisme of als opvang voor statushouders. Zij heeft namen aangereikt van inwoners die Egbert Zwart zou kunnen benaderen om daarover mee te denken.

Op 29 mei 2017 heeft een derde gesprek plaatsgevonden. Daarvoor was door het programmabureau, naast de heer Zwart, een aantal mensen uitgenodigd die met hem konden

---

² Dromennajaagcomité: Suzan Wierenga, Jolanda Dijkhuis, Ronald de Haan, Jan Rosier en Janet Appelhof

³ Februari 2017; maart/april 2017

⁴ "BMW gaat helpen om het winnende plan gerealiseerd te krijgen. De gemeente neemt daarin echter niet het voortouw: het is aan de bedenkers zelf om het met andere partijen van de grond te tillen. Dat past in de burgerparticipatie die de bestuurders voor ogen staat: dorpen moeten zelf nieuwe voorzieningen opzetten, de gemeente 'faciliteert'." (bron: [RTV Noord](#))

meedenken / meedoen. Aanwezig waren Suzan Wierenga (inwoner Winsum), Arjan Dijkstra en Tamara Wiersema (gemeente De Marne, RO), Martijn Dijkema, Dieuwke Diederiks en Jellemeek Zock (programmabureau).

De afspraak werd gemaakt dat Egbert Zwart een plan zou ontwikkelen en dat hij daarbij een beroep zou kunnen doen op Suzan Wierenga. Daarnaast zou hij contact opnemen met personen die als potentieel meedenker genoemd waren in het gesprek.

Tamara Wiersema zou contact opnemen met de provincie Groningen en Wierden en Borgen. Dat heeft zij gedaan en beide partijen waren bereid in het voortraject mee te denken. Dat is met de heer Zwart gecommuniceerd en heeft ook daadwerkelijk tot afspraken geleid met de provincie Groningen en Wierden en Borgen. Ook de heer Zwart heeft verschillende activiteiten ondernomen, zoals blijkt uit zijn brief d.d. 18 juli 2018.

Ondanks de inspanningen van zowel Tamara Wiersema als de heer Zwart heeft dit niet geleid tot concrete resultaten.

Daarnaast is er gesproken met Tamara Wiersema en met wethouder Van der Kolk van Bedum over mogelijke locaties binnen de BMW-gemeenten die geschikt zouden zijn om (een) tiny house(s) te realiseren. Wethouder Van der Kolk heeft Jellemeek Zock hier op 20 november 2017 over geïnformeerd. Het proces was toen nog in volle gang en hij zou de programmamanager t.z.t. informeren over de uitkomst. Uiteindelijk hebben deze inspanningen niet geleid tot het beoogd resultaat: een geschikte locatie voor (een) tiny house(s).

In de gesprekken tussen Tamara Wiersema en de heer Zwart zijn de volgende vraagstukken steeds besproken. Een tiny house vraagt om een stuk grond met een woonbestemming. In die zin bieden onze bestemmingsplannen ruimte aan tiny houses, maar het blijkt in de praktijk lastig te zijn om invulling aan tiny houses te geven. Want wat is nou precies een tiny house? En willen we tiny houses concentreren op één plek of willen we ze juist verspreiden? En voor wie worden ze gebouwd? Deze vragen moeten vanuit de gemeente nog in een visie op tiny houses verwerkt worden. We verwachten van onze inwoners dat ze daarvoor een plan indienen. Tot die tijd kunnen we in onze bestemmingsplannen nog geen maatwerk daarvoor bieden. Voor het maken van deze visie was in 2017/2018 geen capaciteit.

Het programmabureau heeft het initiatief genomen om de voortgang van het project te bespreken en te ondersteunen en is op 13 juni 2018 opnieuw in gesprek gegaan met de heer Zwart. De heer Zwart heeft tijdens dat gesprek helder aangegeven dat het project wat hem betreft al enige tijd geëindigd was. Daarnaast verwoordde hij teleurstelling en bleken de verwachtingen die hij van de gemeenten had niet bewaarheid. Tijdens dat gesprek is de afspraak gemaakt dat Jellemeek Zock een notitie zou maken voor de stuurgroep over dit proces, waarin leerpunten en aanbevelingen zouden worden opgenomen. De heer Zwart zou hierover geïnformeerd worden.

Leerpunten

Er wordt een oproep gedaan om dromen voor de nieuwe gemeente te delen. Met de bedoeling dat de beste droom wint. Onduidelijkheid blijkt te bestaan over de "prijs". Gaat de gemeente nu in samenspraak met de bedenker, zorgen voor realisatie van een tiny house of is de bedenker aan zet om zijn eigen droom te realiseren? Of is de prijs dat de BMW-gemeenten beleid gaan ontwikkelen om de bouw van tiny houses mogelijk te maken?

- Zorg in het vervolg voor een eenduidig beeld over de bedoeling van de droom bij de acterende partijen.

Op 23 maart 2017 was Ruimte! De toekomstvisie van de nieuwe gemeente Het Hogeland nog niet voltooid en openbaar. Het standpunt met betrekking tot inwonersinitiatieven en de rol daarin van de gemeenten en de inwoners was derhalve nog niet vastgesteld. Ondanks dat er in de gesprekken met

de heer Zwart wel over de ideeën daarover gesproken is kan geconcludeerd worden dat de verwachtingen van partijen verschillend waren en zijn.

Ook had op voorhand beter gecommuniceerd moeten worden dat het tijd zou kosten om hiervoor beleid te ontwikkelen en de realisatie daardoor misschien langzamer zou gaan dan de prijswinnaar dacht.

- Zorg voor over een weer helder geformuleerde verwachtingen en bevestig deze regelmatig.

Datzelfde geldt voor het eigenaarschap. Uit de brief van de heer Zwart blijkt dat hij inzake het eigenaarschap een andere rol van de gemeente had verwacht.

- Zorg voor helderheid over eigenaarschap en verantwoordelijkheden met betrekking tot de realisatie van inwonersinitiatieven.

Het winnende inwonersinitiatief was een eerste proef voor de gemeentelijke organisatie waarin zichtbaar is geworden hoe zij daarin heeft geacteerd. We constateren dat geprobeerd is 'de grenzen van beleid' op te zoeken, maar dat we daarin als gemeentelijke organisatie nog niet in geslaagd zijn.

- Denk mee met de inwoner vanuit mogelijke oplossingen in plaats vanuit bezwaren/problemen.

Aanbevelingen

1. Definieer wat de gemeente Het Hogeland onder een inwonersinitiatief verstaat

- Beschrijf waar een inwonersinitiatief aan moet voldoen
- Beschrijf wat de rol van de gemeente is; beschrijf wat de rol van de inwoners is.
- Maak als gemeente duidelijk wat het kader is waarbinnen een inwonersinitiatief zich kan bewegen.

In 'Visie inwonerskracht, Inwoners voorop in Het Hogeland' staat:

Bij inwonerskracht gaat het om:

- *Eigen inzet en eigen initiatief van inwoners;*
- *Doel is het verbeteren van de leefbaarheid in de directe omgeving;*
- *Inwoners ontplooiën deze activiteiten in gezamenlijk verband.*

Kenmerken van inwonerskracht zijn daarmee: collectief, vrijwillig, maatschappelijk gericht en met eigen inzet en initiatief. Alle gezamenlijke activiteiten van inwoners die erop zijn gericht om de regio, het dorp, de buurt of de straat gezelliger, toegankelijker, socialer, sportiever, gezonder, groener, schoner en veiliger te maken, vallen hieronder.

2. Anticipeer sneller op inwonersinitiatieven

Ontwikkel een proces dat het mogelijk maakt om snel kleine aanpassingen in bestaande plannen door te voeren in plaats van compleet nieuwe plannen te maken. Dat laatste kost te veel tijd en draagt bij aan ontevreden inwoners.

3. Benoem eigenaarschap binnen de gemeente op het juiste niveau met het oog op beslissingsbevoegdheid

4. Maak beleid gericht op de toekomst en niet op basis van het verleden

Het verleden moet niet het uitgangspunt van nieuw beleid zijn, maar heeft betekenis als historische referentie.

5. Begin tiny als het gaat om burgerinitiatieven